

СУДБИНЕ

Мушка Марија – Рајковић
Марија у интернацији
у Пироту, 1918.

Мушка Марија

Лесковчанка Марија Рајковић, супруга Трајка казације и мајка петоро деце, ризиковала је сопствени живот да би преко окупираних територија од Лесковца до Крушевца, где је било седиште Црвеног крста, сваких петнаест дана у џаковима са пасуљем и брашном кријучарила пошту солунских бораца до њихових породица. Због њене храбрости Лесковчани су је прозвали Мушка Марија. Пошто су је Бугари открили, интернирана је у затвор у Пирот где је и остала до краја рата. Нажалост, као и многе друге хероине Великог рата, временом је заостављена и заборављена. После рата није добила пензију, а држава је одбила њену молбу да добије мали плац у Сијаринској бањи. Умрла је 1938. године, а сећање на њене подвиге потпуно је избледело.

Роса Панћић

Хероина Топличког краја

Роса Панћић, рођена 1891. године у породици Смиљковић у Лазарегу код Блага, удала се за Вучка Панћића 1909. године. У Првом светском рату остаје без своје бебе Адама, кога су Бугари бацили живог у ватру, после чега се прикључује свом мужу устанику. Са мужем остаје уз Косту Војиновића до његове смрти. Очевици су записали да је Роса Панћић у Устанку на једном бранила мужа, и одбранила њега и његову чету и њиховог рањеног Војводу. Роса је једна од многих "обичних жена", трагичних личности, у чији су мирни породични живот ратни вихори Првог и Другог светског рата унели велике и нагле промене. У Другом светском рату њеног сина Вукосава стрељали су комунисти 1945. године.

Роса Панћић са синовима

Јелена Шаулић

Храбра учитељица (1896 -1921)

Јелена Шаулић, удата Бојовић, била је учитељица. Одликовала се необичном бистрином ума и најлепшим врлинама. Уочи Првог светског рата завршава учитељску школу и добија намештење као учитељица у Призрену. Бугари су 1917. године убили њену мајку Стану. Међу Србина, који су се подигли против бугарског зулума, били су и свештеник Перко са ћерком Јеленом, која је била страх и трепет за окупаторе. У дневнику који је водила, остало је забележено њено разумевање патриотизма: "Сматрала сам да чиним једну свету и племениту дужност. А ваљда сам желела да умрем само као достојна Српкиња. Па и под непријатељским бајунетима, тој би се смрти насмејала и без успреге и страха на сусрет изашла." По завршетку Првог светског рата Јелена се удала за војводу Бошка Бојовића и са њим засновала породицу у Пљевљима, где је наставила да ради као учитељица. Од последица рата разболела се и умрла 1921. године у двадесет и шестој години живота. Јелена Шаулић посмртно је одликована Карађорђевоном звездом са начевима, која се додељује за изузетну храброст. Остала је прича да више од годину дана после њене смрти, у знак жалости, у племени Дробњака из којег потиче није било веселја нити су се чуле гусле и песма.

Помен Јелени Шаулић на гробљу у Пљевљима, март 2017.

Вида Ђалдовић

Вида Ђалдовић (1878-1918)

Рођена Миловановић из Сирогојна, супруга Обрена (Матија) Ђалдовића, учесника ратова од 1912-1918 године. Када је 1915. владала епидемија тифуса у Србији ишла је по жито у Пожегу и том приликом је фотографисана, вероватно од стране Аустро-Угара.

Оригинална фотографија налази се у породичној архиви прауника Ивана М. Ђалдовића.

Поново заједно

На слици су Лука Милетић, са супругом Василијом и мајком Гором, као и његова четири сина Трајко, Благоје, Петар и Крсто (сдесна на лево). Фотографија је снимљена непосредно пред крај рата у Косовској Митровици 1918. године.

Прва слева, Марија Рајковић

